

УДК 658.2

DOI: 10.30857/2786-5398.2023.2.5

Наталія Й. Радіонова, Ірина О. Тарасенко, Сергій І. Грищенко
Київський національний університет технологій та дизайну, Україна
**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ
ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ УКРАЇНСЬКИМИ
ТУРИСТИЧНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ**

Динамічні зміни, які відбуваються в економічній системі України, обтяженій воєнною ситуацією, потребують суттєвого перегляду традиційних підходів до управління фінансовими ресурсами підприємств і формування нових принципів управління. Для відновлення промисловості будуть потрібні значні інвестиційні ресурси. Сьогодні українським підприємствам не можна просто працювати з метою отримання прибутку, не замислюючись над стратегічними перспективами існування бізнесу. У статті обґрунтовано важливість визначення стратегічної мети підприємства із застосуванням вартісно-орієнтованого підходу. Систематизовано чинники впливу на діяльність українських підприємств в сучасних умовах. Досліджено еволюційні кроки становлення вартісно-орієнтованого управління підприємством. Обґрунтовано не тільки економічну доцільність, а й юридичну можливість застосування вартісно-орієнтованого управління в системі менеджменту українських підприємств шляхом розгляду нормативно-правового забезпечення зазначеного підходу. Розглянуто основні методичні підходи до оцінки бізнесу, що пропонує українське законодавство: Національний стандарт № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів» зазначає можливість застосування майнового, дохідного й порівняльного (ринкового) підходів. Для реалізації дохідного підходу пропонується застосування методу прямої капіталізації доходів та методу дисконтованого грошового потоку. Шляхом застосування методу накопичення активів, методу чистих активів та методу ліквідаційної вартості, можливо реалізувати майновий підхід до визначення вартості підприємства. Метод ринку капіталу та ринкових угод використовують при визначенні вартості підприємства за порівняльним методом. Проаналізовано основні методи кожного підходу із зазначенням їх переваг та недоліків. Виділено переваги вартісно-орієнтованого управління для підприємства як системи та представлено візуалізацію здатності зазначеного підходу врахувати інтереси всіх зацікавлених сторін. Розкрито переваги й недоліки застосування вартісно-орієнтованого підходу до управління фінансами підприємства. Обґрунтовано необхідність державної підтримки підприємствам, орієнтованим на впровадження системи вартісно-орієнтованого управління, оскільки такий підхід, як було зазначено, відповідає інтересам економічного розвитку та сприятиме прискоренню післявоєнного відновлення України.

Ключові слова: економічна діяльність; підприємство; стратегічне управління; вартісно-орієнтований підхід; фінанси підприємства; вартість бізнесу.

Nataliia Y. Radionova, Irina O. Tarasenko, Sergii I. Gryshchenko
Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine
**THEORETIC-METHODOLOGICAL AND APPLIED ASPECTS
OF THE VALUE-ORIENTED APPROACHES APPLICATION
FOR UKRAINIAN TOURIST ENTERPRISES**

The dynamic changes that are taking place in the economic system of Ukraine, burdened by the war situation, require a significant revision of traditional approaches to the management of financial resources of enterprises and the formation of new management principles. Great investment resources will be required to restore the industry. Today, Ukrainian enterprises cannot

simply work for the purpose of making a profit without thinking about the strategic prospects of business existence. The article substantiates the importance of determining the strategic goal of the enterprise using a value-oriented approach. Factors influencing the activity of Ukrainian enterprises in modern conditions are indicated. The evolutionary steps of the formation of value-oriented management of the enterprise are studied. Not only the economic expediency, but also the legal possibility of applying value-oriented management in the management system of Ukrainian enterprises is substantiated by considering the regulatory and legal support of the mentioned approach. The main methodical approaches to business valuation offered by Ukrainian legislation are considered: National Standard №3 "Evaluation of integral property complexes" indicates the possibility of applying property, income and comparative (market) approaches. It is proposed to use the method of direct capitalization of income and the method of discounted cash flow for implementation of the income approach. By the asset accumulation methods applying, the net asset method, and the liquidation value method, it is possible to implement a property approach to determining the enterprises value. The method of the capital market and market transactions is used in determining the enterprises value by the comparative method. The main methods of each approach are shown, indicating their advantages and disadvantages. The advantages of value-oriented management for the enterprise as a system are highlighted and a visualization of the ability of the specified approach to take into account the interests of all interested parties is presented. The advantages and disadvantages of using a value-oriented approach to managing the company's finances are revealed. The need for state support for enterprises focused on value-oriented management is indicated, because such an approach, as was stated, corresponds to the interests of Ukraine.

Keywords: *economic activity; enterprise; strategic management; value-oriented approach; enterprise finance; business value.*

Постановка проблеми. Підхід щодо вартісно-орієнтованого управління фінансами вже довів свою ефективність на досвіді європейських й американських компаній, оскільки забезпечує врахування інтересів як власне підприємства, так і стейкхолдерів. Разом з тим, керівництво більшості українських підприємств з різних причин не розглядає доцільність запровадження вартісно-орієнтованого управління в практику господарювання та не визначає як завдання стратегічного рівня. Вважаємо, що висвітлення позитивного впливу на результати господарювання українських підприємств від застосування вартісно-орієнтованого підходу і дослідження методів його реалізації, буде мати прикладне значення для розвитку вітчизняних підприємств у теперішній непростий час.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Дослідженням зазначеної проблематики займалися такі вітчизняні й закордонні вчені та практики, серед яких: Л.А. Костирко [1], О.О. Терещенко [1], Р.О. Костирко [1], О.О. Середа [1], М.С. Клішук [4], Ю.О. Кульбач [5], Т.В. Момот [6], М.В. Коломієць [6], О.В. Стацук [13], М.І. Скрипник [14], Т.Є. Воронкова [14], А. Раппорт [15], Б. Стюарт [16]. Тематиці вартісно-орієнтованого управління фінансами підприємств було приділено значну кількість наукових досліджень, однак питання ефективності застосування методичних підходів щодо оцінювання вартості підприємства залишаються дискусійними.

Невирішені частини дослідження. В науковій літературі недостатньою мірою висвітлюється значення вартісно-орієнтованого управління для розвитку підприємства, не популяризуються методи реалізації такого підходу із зазначенням його переваг, відсутній активний розгляд особливостей регулювання цього питання нормативно-правовими актами України, що може бути причиною низького рівня застосування зазначеного підходу українськими підприємствами.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні основних теоретико-методичних та прикладних аспектів застосування вартісно-орієнтованого підходу до управління українськими підприємствами.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. З визначення дефініції «підприємство», яке надає «Економічна енциклопедія», зрозуміло, що основною метою кожного суб'єкта господарювання, який здійснює свою діяльність на комерційних засадах, є отримання прибутку шляхом здійснення комерційної діяльності [2, Т. 2, с. 737]. Здійснюючи операційну, фінансову та інвестиційну діяльність, кожне підприємство прагне збільшити доходи, зменшити витрати й отримати прибуток максимально можливого рівня, що можна зазначити цілком тактичного рівня. Разом з тим, менеджмент кожного підприємства має бути спрямований на покращення результатів діяльності в майбутньому, на досягнення поставленої стратегічної мети.

Сучасні реалії, в яких доводиться функціонувати вітчизняним підприємствам – це нестабільне ринкове середовище з високим рівнем інфляції, низькою платоспроможністю населення, значною конкуренцією, недосконалим законодавством, ускладнене військовими діями. Зазначене обумовлює інтерес до теоретичних аспектів пошуку практичних механізмів реалізації ефективних стратегічних рішень, без яких жодне підприємство не може бути успішним та мати довготривалий бізнес. Оскільки в умовах ринкових відносин кожне підприємство може розглядатися як об'єкт купівлі-продажу, як стратегічну мету цілком логічно буде визначити зростання вартості підприємства. Це буде не тільки показником ефективності управління, а й сприятиме підвищенню рівня інвестиційної привабливості підприємства [6, с. 229].

Ідея вартісно-орієнтованого управління (Value Based Management – VBM), що націлене на максимізацію вартості підприємства, не є новою. Засновником концепції вартісно-орієнтованого управління є американський професор А. Раппорт, який у своїй праці «Створення вартості для акціонерів» [15] систематизував основні ідеї вартісно-орієнтованого управління, визначив принципи управління вартістю підприємства та обґрунтував доцільність використання цього підходу. Згодом Б. Стюарт, автор наукової праці «В пошуках вартості», запропонував інформативну систему показників, яка корелює з оцінкою підприємства через призму його ринкової вартості, що показує рівень успішності бізнесу [16].

З середини 80-х років спостерігалось поширення ідеї вартісно-орієнтованого підходу, що було підтримано й апробовано великими американськими й англійськими акціонерними товариствами, наприклад «Alliance Boots», «Llods TSB», «Cadbury Schweppes», які проголосили своєю метою максимізацію вартості для акціонерів [6, с. 231]. Складна економічна ситуація в Україні змушує керівництво підприємств звертати все більшу увагу не тільки на дохідність акціонерного капіталу, а й на підвищення ринкової вартості підприємства, що можна трактувати, як критерій ефективності бізнесу.

Більшість керівників українських підприємств про оцінку майна починають думати у випадках реорганізації, банкрутства та ліквідації підприємства, застави майна та при визначенні кредитоспроможності підприємства, інших критичних для підприємства ситуаціях. За стратегічний орієнтир діяльності вітчизняні підприємства не часто обирають вартісно-орієнтований підхід. Хоча, необхідна нормативно-правова база в Україні для цього існує. Так, основні правові засади оцінки вартості майна та підприємства (як цілісного майнового комплексу) регламентують Закон України «Про оцінку майна, майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні» [3], Постанова «Про затвердження Методики оцінки вартості майна під час приватизації» [12], Національні стандарти оцінки [7–10], нормативні документи Фонду державного майна [11].

Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» дає таке визначення підприємству, як об'єкту оцінювання: «Цілісними майновими комплексами є підприємства, а також їх структурні підрозділи (цехи, виробництва, дільниці тощо), які можуть бути виділені в установленому порядку в самостійні об'єкти з подальшим складанням відповідного балансу і зареєстровані як самостійні суб'єкти господарської діяльності» [7].

Методичні принципи та порядок здійснення оцінки вартості цілісного майнового комплексу регламентує Національний стандарт № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів» [9]. Для оцінки вартості цілісного майнового комплексу Національним стандартом № 3 пропонуються такі основні методичні підходи до оцінювання бізнесу:

- майновий підхід (базується на показниках визначення вартості активів без врахування зобов'язань);
- доходний підхід (заснований на перерахунку очікуваних доходів);
- порівняльний (ринковий) підхід (порівняння даного підприємства з аналогічними підприємствами).

Зазначені підходи реалізуються з використанням методів, які наведено на рис. 1.

Джерело: складено авторами за даними [9; 6, с. 85].

Рис. 1. Підходи та методи забезпечення процесу оцінки вартості підприємства

У стандарті №3 «Оцінка цілісних майнових комплексів» [9] зазначено, що основним методом майнового підходу є метод накопичення активів, що полягає у визначенні вартості активів цілісного майнового комплексу. Більш об'єктивним є метод чистої вартості активів, який розглядає чисту вартість як різницю між активами підприємства та його зобов'язаннями, на певну дату.

В основу методу ліквідаційної вартості покладено принцип доцільності списання необоротних активів орієнтуючись на відхилення між витратами на ліквідацію підприємства й доходами від пооб'єктної реалізації його активів. За своєю сутністю ліквідаційна вартість визначає суму, яка є межею ефективності й доцільності використання об'єкту необоротного активу.

До основних недоліків майнового підходу слід віднести те, що по факту вартість об'єктів необоротних активів, що відображена в балансі переважно не співпадає з їх ринковою вартістю.

Застосування дохідного підходу до оцінки підприємства заснований на оцінці очікуваних доходів шляхом оцінки вартості цілісного майнового комплексу з врахуванням фінансового стану та перспектив стратегічного розвитку підприємства [9].

Реалізація дохідного підходу відбувається шляхом застосування методу дисконтування грошового потоку, який дозволяє зробити оцінку цілісного майнового комплексу.

Серед основних етапів методу дисконтування грошового потоку слід зазначити:

- визначення доцільної моделі грошового потоку;
- відбір оптимального періоду для розрахунку прогнозних значень надходження грошового потоку;
- обґрунтування елементів чистого грошового потоку підприємства;
- розрахунок впливу кожного елементу на рівень грошового потоку протягом прогнозного періоду;
- визначення складових ставки дисконтування та її обрахунок;
- обґрунтування вартості реверсії та її обчислення;
- розрахунок поточної вартості чистих грошових потоків, реверсії та вартості надлишкового майна у разі його наявності на підприємстві;
- оцінка вартості цілісного майнового комплексу шляхом обрахунку отриманих значень поточної вартості чистих грошових потоків та надлишкового майна й визначеної реверсії.

Серед недоліків методу слід зазначити елементи суб'єктивності у підходах до визначення грошового потоку та коефіцієнта дисконтування. Крім того, метод дисконтування грошового потоку можна застосовувати тільки для прибуткових підприємств, які стабільно розвиваються, що значно обмежує його дію для українських підприємств.

У випадку коли грошові потоки підприємства мають приблизно однаковий рівень чи рівномірно змінюються від функціонування цілісного майнового комплексу, а їх отримання не обмежується в часі, може застосовуватися метод прямої капіталізації доходу, реалізація якого передбачає:

- визначення періоду капіталізації чистого грошового потоку;
- обчислення чистого грошового потоку за досліджуваний період;
- обґрунтування й розрахунок ставки капіталізації;
- оцінка вартості надлишкового майна (у випадку його наявності на підприємстві);
- встановлення вартості підприємства шляхом ділення чистого грошового потоку на ставку капіталізації і збільшення отриманого результату на вартість надлишкового майна у разі його наявності.

При цьому слід зазначити, що цей метод не придатний для підприємств, які швидко розвиваються чи мають значні відхилення чистих грошових потоків за різні періоди.

Застосування методів порівняльного підходу базується на аналізуванні підприємства з конкурентами. При цьому потрібно підібрати суб'єкти господарювання подібні за всіма основними критеріями: належність до одного виду економічної діяльності; місцезнаходження підприємства; подібність реалізуємих товарів, продукції, (робіт, послуг); величина необоротних активів; кількість працюючих; обсяг доходів, витрат й прибутків; структура активів й пасивів, тощо. Розглянемо два основних методи порівняльного підходу.

Основою методу ринку капіталу є припущення про те, що ринкова вартість підприємства дорівнює його фактичній ринковій капіталізації або прогнозній капіталізації, враховуючи права контролю. Ринкова капіталізація розраховується як добуток кількості акцій підприємства на їх ринкову ціну.

Інший метод порівняльного підходу-метод ринкових угод-базується на припущенні, що ринкова вартість підприємства еквівалентна ціні продажу подібного підприємства. Основоюполагаючими показниками зазначеного методу є ціна пропозиції та ціна продажу подібних підприємств чи їх корпоративних часток. При визначення ринкової вартості враховують значення фінансово-економічних показників діяльності підприємства та відповідні мультиплікатори сформовані за даними подібних підприємств.

Серед основних недоліків підходу слід зазначити складність отримання інформації для проведення розрахунків, складність власне розрахунків, що може вплинути на достовірність отриманого результату, підбір підприємств для порівняння, оскільки абсолютно ідентичних підприємств не існує й дані конкурентів можуть містити недостовірну інформацію.

Крім того, слід відзначити, що імплементація вартісно-орієнтованого підходу в практику управління фінансами підприємства, сприятиме реалізації інтересів багатьох стейкхолдерів (рис. 2). При цьому, підприємство, як система, отримає від впровадження системи вартісно-орієнтованого управління наступні переваги: ефективний менеджмент, внутрішня стабільність й своєчасне відтворення, зростання технологічного й інтелектуального рівня, мотивація трудового колективу до злагодженої роботи [1, с. 27].

Джерело: складено авторами за даними [1, с. 26; 14, с. 186].

Рис. 2. Реалізація інтересів стейкхолдерів при впровадженні на підприємстві концепції вартісно-орієнтованого управління фінансами

Доцільно погодитися з висновком О.В. Стащука, що застосування вартісно-орієнтованого підходу в управлінні підприємством дозволяє «виділити його фінансову складову, на основі якої і стає можливою трансформація цього підходу з суто управлінської категорії в елемент фінансового менеджменту суб'єкта господарювання» [13]. На користь рішення про доцільність переходу вітчизняними підприємствами «від ринкового мислення до вартісного, основою якого є захист прав власників та акціонерів від неефективного та недбалого прийняття рішень менеджерами» також висловився Ю.О. Кульбач [5, с. 83].

Розглянуте дозволяє зробити узагальнення, що застосування вартісно-орієнтованого підходу до управління фінансами підприємства має свої переваги, які знаходять відображення через:

- узгодженість інтересів усіх зацікавлених сторін;
- визначення ключових чинників, які впливають на зміну вартості та можуть бути інструментами стратегічного і оперативного управління;
- впровадження постійного та максимально повного моніторингу діяльності підприємства, що значно підвищує якість та ефективність прийнятих рішень (завдяки наданню керівникам і ключовим фахівцям оптимального обсягу, структури і формату інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень);
- оптимальне поєднання довгострокових і короткострокових цілей підприємства на основі використання показників вартості;
- забезпечення зв'язку між вартістю та стратегією підприємства;
- покращення іміджу підприємства у довгостроковій перспективі;
- досягнення стратегічної мети підприємства, забезпечення стабільності й довготривалості бізнесу.

Звісно, як й будь-який інший підхід, вартісно-орієнтоване управління має свої недоліки, серед яких доцільно відзначити: по-перше, використовуючи розрахунки прогнозних даних про майбутні доходи суб'єкта господарювання, важко дати об'єктивну оцінку його вартості, оскільки кожний прогноз має умовний характер й не має можливості врахувати вплив всіх існуючих чинників; по-друге, встановлення вартості акціонерного капіталу суб'єкта господарювання базуючись на ринкову ціну його акцій ефективно тільки в умовах ефективного функціонуючого фінансового ринку, який в Україні ще на стадії розвитку; по-третє, необхідність побудови ефективної системи мотивації, яка дозволить пов'язати інтереси власників і працівників, спрямовуючи зусилля останніх до більш продуктивної праці задля зростання ринкової вартості підприємства.

Крім того, історично склалась ситуація, коли отримавши бізнес в 90-ті роки за демпінговими цінами, власники не були зацікавлені в підвищенні його вартості, оскільки їх економічні цілі обмежені отриманням вигоди в поточному періоді, а не вкладанням ресурсів у збільшення вартості підприємства в довгостроковій перспективі.

Зазначене дозволяє зробити висновок, що підприємствам, орієнтованим на впровадження системи вартісно-орієнтованого управління, потрібна державна підтримка, оскільки такий підхід відповідає економічними інтересам України як на етапі післявоєнного відновлення, так і в стратегічній перспективі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Максимізація прибутку, зростання масштабів виробництва, збільшення обсягів реалізації продукції, зростання величини активів та інші критерії, відмінні від вартісного, є проміжними орієнтирами, що характеризують окремі фінансово-економічні аспекти функціонування підприємства. Тільки в прирості вартості підприємства в узагальненому вигляді втілюється кінцева мета його розвитку, досягнення якої пов'язане із заключним етапом формування сукупного результату функціонування суб'єкта господарювання. Стратегічним чинником успіху та підвищення

конкурентоспроможності підприємств в сучасних умовах є зростання їх вартості в довгостроковій перспективі.

Впровадження вартісно-орієнтованого управління має важливе прикладне значення для вітчизняних підприємств, адже дозволить їм підвищити рівень прозорості та якості управління, надасть можливість бачити показники реальної ринкової вартості вітчизняних підприємств, які часто є недооціненими. Це буде сприяти задоволенню інтересів великої кількості стейкхолдерів- власників, інвесторів, працівників, контрагентів, і , саме головне, держави.

Зважаючи на Євроінтеграційні процеси та враховуючи перспективність зазначеного підходу для українських підприємств, з боку держави має бути проведена політика популяризації вартісно-орієнтованого управління як інструмента підвищення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств та засобу підвищення їх конкурентоспроможності на міжнародних ринках капіталів та фондових ринках.

References

1. Kosturko, L. A., Tereshenko, O. O., Kosturko, R. O., Sereda, O. O. (2019). Vartisno-orientovane upravlinnia finansamy pidpriemstv [Value-oriented management of enterprise finances]. Sievierodonets'k: vyd-vo im. V. Dalia. 466 p. [in Ukrainian].
2. Mochernuy, S. (eds.) (2000–2002). Ekonomichna entsyklopediia [Economic encyclopedia: Vols. 3]. Kyiv: Vydavnychyj tsentr "Akademiia" [in Ukrainian].
3. Pro otsinku majna, majnovykh prav i profesijnu otsinochnu diial'nist' v Ukraini: Zakon Ukrainy (2001, July 12) № 2658-III [About the valuation of property, property rights and professional valuation activity in Ukraine: Law of Ukraine activity from 2001 July 12 [in Ukrainian].
4. Klishchuk, M. S., Tarasenko, I. O. (2021). Optymizatsiia vytrat v zakladakh fakhovoi peredvyschoi osvity [Cost optimization in vocational education institutions]. *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal "Internauka". Serii: Ekonomichni nauky = International scientific journal "Internauka". Series: Economic sciences*, Vol. 9 (53), P. 22–28 [in Ukrainian].
5. Kulbach, Yu. O. (2017). Mekhanizm upravlinnia vartistiu pidpriemstva [Mechanism of management of enterprise cost]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid = Investments: practice and experience*, Vol. 23, P. 82–86 [in Ukrainian].
6. Momot, T. V., Kolomiets, M. V. (2014). Informatsijno-analitychne zabezpechennia vartisno-orientovanoho upravlinnia aktsionernym tovarystvom budivel'noi haluzi: metodychno-prykładni aspekty zastosuvannia dokhodnoho pidkhodu [Information and

Література

1. Костирко Л. А., Терещенко О. О., Костирко Р. О., Серeda О. О. Вартісно-орієнтоване управління фінансами підприємств. Сєверодонецьк: вид-во ім. В. Даля, 2019. 466 с.
2. Економiчна енциклопедiя: в 3-х т. Відп. ред. С. В. Мочерний. К.: Видавничий центр "Академiя", 2000–2002.
3. Про оцiнку майна, майнових прав i професiйну оцiночну дiяльнiсть в Украiнi: Закон Украiни вiд 12.07.2001 № 2658-III.
4. Клiщук М. С., Тарасенко I. О. Оптимiзацiя витрат в закладах фахової передвищої освiти. *Мiжнародний науковий журнал "Интернаука". Серiя: Економiчні науки*. 2021. № 9 (53). С. 22–28.
5. Кульбач Ю. О. Механiзм управлiння вартiстю пiдприємства. *Инвестицiї: практика та досвiд*. 2017. № 23. С. 82–86.
6. Момот Т. В., Коломiєць М. В. Інформацiйно-аналiтичне забезпечення вартiсно-орiєнтованого управлiння акцiонерним товариством будiвельної галузi: методично-прикладнi аспекти

- analytical support of value-oriented management of a joint-stock company in the construction industry: methodical and applied aspects of applying the income approach]. *Naukovo-tehnicnij zbirnyk «Komunal'ne hospodarstvo mist» = Scientific and technical collection "Utility management of cities"*, Vol. 113, P. 229–234 [in Ukrainian].
7. Natsional'nyj standart № 1 "Zahal'ni zasady otsinky majna i majnovykh prav" [National Standard No. 1 "General Principles of Valuation of Property and Property Rights"] № 1440 from September 10, 2003. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF> [in Ukrainian].
8. Natsional'nyj standart № 2 "Otsinka nerukhomoho majna" [National standard No. 2 "Evaluation of real estate"] № 1442 from October 28, 2004. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1442-2004-%D0%BF> [in Ukrainian].
9. Natsional'nyj standart № 3 "Otsinka tsilisnykh majnovykh kompleksiv" [National standard No. 3 "Evaluation of integral property complexes"] № 1655 from 29 November, 2006. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006-%D0%BF> [in Ukrainian].
10. Natsional'nyj standart № 4 "Otsinka majnovykh prav intelektual'noi vlasnosti" [National Standard No. 4 "Evaluation of intellectual property rights"] № 1655 from 29 November, 2006. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006-%D0%BF> [in Ukrainian].
11. Official website of the State Property Fund of Ukraine. Normatyvno-pravova baza [Regulatory and legal framework]. URL: <http://www.spfu.gov.ua/ua/content/fund-corruption-regulations.html> [in Ukrainian].
12. Pro zatverdzhennia Metodyky otsinky vartosti majna pid chas pryvatyzatsii: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy [On Approval of the Methodology for Valuation of Property during Privatization: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine] № 1554 from October 12, 2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1554-2000-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
13. Stashchuk, O. (2022). Vartisno-orientovane upravlinnia finansamy pidpriemstva [Value-oriented management of enterprise finances]. *Ekonomika ta suspil'stvo = Economy and society*, No. 42. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/arti>
- застосування доходного підходу. *Науково-технічний збірник "Комунальне господарство міст"*. 2014. № 113. С. 229–234.
7. Національний стандарт № 1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав": Постанова Кабінету Міністрів від 10.09.2003 № 1440. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF>.
8. Національний стандарт № 2 "Оцінка нерухомого майна": Постанова Кабінету Міністрів від 28.10.2004 № 1442. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1442-2004-%D0%BF>.
9. Національний стандарт № 3 "Оцінка цілісних майнових комплексів": Постанова Кабінету Міністрів від 29.11.2006 № 1655. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006-%D0%BF>.
10. Національний стандарт № 4 "Оцінка майнових прав інтелектуальної власності": Постанова Кабінету Міністрів від 29.11.2006 № 1655. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006-%D0%BF>.
11. Нормативно-правова база. *Офіційний веб-сайт Фонду державного майна України*. URL: <http://www.spfu.gov.ua/ua/content/fund-corruption-regulations.html>.
12. Про затвердження Методики оцінки вартості майна під час приватизації: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2000 № 1554. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1554-2000-%D0%BF#Text>.
13. Стащук О. В. Вартісно-орієнтоване управління фінансами підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1645/1582>.

cle/view/1645/1582 [in Ukrainian].

14. Radionova, N., Skrypnyk, M., Voronkova, T. (2019). Dual nature of industrial enterprise cost management system. *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 5, No. 2, P. 184–190 [in Ukrainian].

15. Rappaport, A. (1998). *Creating shareholder value : The new standard for business performance*. New York: The FreePress. 205 p.

16. Bennet, S. G. (1991). *The Quest For Value: the EVA Management Guide*. New York: Harper Business. 738 p.

14. Radionova N., Skrypnyk M., Voronkova T. Dual nature of industrial enterprise cost management system. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Vol. 5, No. 2. P. 184–190.

15. Rappaport A. *Creating shareholder value: The new standard for business performance*. New York: The FreePress, 1998. 205 p.

16. Bennet S. G. *The Quest For Value: the EVA Management Guide*. New York: Harper Business, 1991. 738 p.